

Poçt xidməti və poçtalyon fiquru mənim xatırımda həmişə Nazim əminin canlandırır, poçt barədə yazanda, danışanda uşaqlığımı onunla birgə xatırlayıram, elə də uzaq keçmiş yox, cəmi 30 il əvvəli. Nazim əminin özünəməxsus sürətli yeri vardi, çiyindən asılmış bressent çantası, çantadan aşib-dاشan rəngarəng markalı məktublar, teleqramlar, qoltuğundakı qəzet-jurnal, ayaqla gəzdiyi onlara küçə, girdiyi yüzlərlə ev - onu belə xatırlayıram. O hamının ailə üzvü idi, bir gün valideynlərimizə məktub ya teleqram, başqa gün bizim abunə olduğumuz maraqlı "Göyərçin" jurnalını, o biri gün sevimli "Tumurcuğ"umuzu gətiirdi.

Mənəcə, poçtalyonlar o zamanın sosial şəbəkəsi idi. Onlar ünsiyyətin, sosiallaşmanın ayrılmaz hissəsi idi. Nazim əminin qonşu ölkələrdə dərc olunan jurnalları, almanaxları getirməsini elə həsrətlə gözleyirdik ki... O bizim dünya ilə körpümüz idi. İndi təecübənləri, amma o zaman bizim üçün adı idi, hansı evə hansı gün məktub gələcəyini, kimin hansı qəzetə, jurnalda abunə olduğunu əzbər bilirdi. Məktubda ünvan səhv yazılsala belə doğru ünvana çatdırıldı, çünki adbaad, evbəev hamını tanıydı.

Poçtunu daşıdıği hamının dostu idi poçtalyon. Gözü yazını seçməyən qocaların məktub oxuyanı, yazı yazmağı bilmeyənlərin mırzəsi idi onlar. Kiminin evində nahara də-

Ənənəvi poçtun transformasiyası: zaman tələb edir ki...

9 oktyabr Ümumdünya Poçt Günüdür

vət edilirdilər, kiminin evində isti sacın, təndirin çörəyinə, qaynar samovarın pürəngi çayına qonaq olurdular. Qızmar yay günlərində küçədən keçəcək poçtolyon üçün soyuducuda daima sərin su, buz kimi qarız saxlaşan babamı gülümsəyərək xatırlayıram bu yazını yazdıqca...

Ünsiyyət vasitələri insanın mövcud olduğunu tarixdən bu güne qədər həm də sosial təkmül hesab edilir. Poçt göyərçinləri, gənəşin doğması və batması vaxtına uyğun vədələşmək, teleqraf, teleqram, faks, teletayp, məktub kimi ünsiyyət vasitələri əslində sosiallaşmanın ilkin nümunəsidir. Rabitə texnologiyalarının inkişafı ilə bu sahədə yenilik durmadan artı və günümüzdəki texnologiya əjdahası - internet yarandı. 1990-cı illərin sonu internetin mülki vətəndaşların istifadəsinə verilməsindən sonra bu əsərəngiz texnologiya möcüzəsi bütün insanların həyatında ən vacib element oldu. Beləcə, ənənəvi poçt sistemi transformasiyaya uğrayaraq online müstəvəyi keçdi.

Düşünün, rəqəmsal sistemə keçməzdən əvvəl ünsiyyət qurmaq üçün müyyən vaxta ehtiyacımız var idi, əvvəl ya məktubla, ya telefonla görüş təyin edirdik, vaxt-vədə yetişəndə görüşür, sosiallaşırıq. Həyat normal axarında idi, tələsmirdik, qaçmirdik, yorulmurduq. Məktub gönderdiyimiz adamdan 1 ay sonra məktub almağızımız bizi normal görünürdü. Lakin indi bir neçə saniyə ərzində

dünyanın istenilən nöqtəsindəki tanışımızla ünsiyyət qura bilirik, mesajla, adı zənglə, görəntülü zənglə və s. Mesajımıza 1 dəqiqə gec cavab alanda səbirsizlənirik, hövsələmiz daralır. Başqa ölkədəki tanışımızda gönderdiyimiz məktubumuzun cavabı üçün 1 ay yol gəzlədiyimiz vaxtlar bizi nağlı, yuxu təsiri bağışlayır. Haradan hara gəldik, elə deyil? Texnologiya o qədər sürətlə inkişaf edir ki bəzən özümüz də onun süretinə yetişə bilmirik. Ele bu sürət, bu transformasiya poçtalyonların ayağını kəsdi küçələrdən, evlərdən.

Bir zamanların ən çox axtarılan adamları indi gözə görünməz oldu. Zamanla poçt sektorunda işçi sayı da azaldı, elektron poçt və online xidmətlər bu sahədə ciddi durğunluq yaratdı. Ənənəvi məktub poçtları azaldığı üçün işçilərə tələbat da azaldı, poçtolyonların yerini yavaş-yavaş kuryerlər tutdu. Telefonumuz, kompyuterimiz poçtalyonumuz olub bizim.

Zənnimcə, Azərbaycan poçtunun ən çətin və həm də ən şərəfli dövrü II Dünya müharibəsi illərinə təsadüf edir. Bu illərdə xüsusi

silə poçtalyonların fədakarlığını qeyd etmək olmaz. Həmin dövrdə poçt işçilərinin üzərinə ikiqat məsuliyyət düşündü, çünkü poçt göndərişlərinin həcmi artırması və əsgər məktublarının vaxtında ünvanlara çatdırılması, rabitənin qurulması bütün mənalarда məsuliyyət tələb edirdi. Hərbi poçt xidməti də böyük məsuliyyət tələb edən vezifə idi, hərbi sırrın yayılmaması üçün cəbhəyə göndərilən məktublar, qurulan rabitə əlaqələri xüsusi kodlar ve ünvanlar ilə işarələnirdi.

Mühərribə dövründə poçtalyon işləmək həm də möhkəm iradə tələb edirdi. Bunu da hər adam bacarı-mdı, cəbhədən gələn qara xəbərin ağırlığına dözməyərək işindən uzaqlaşan poçtalyonlar da olub. Üçbucaq əsgər məktublarını sevincən daşıyan poçt işçiləri "qara kağız" getirəndə sarsıntı keçirir, aylalla, illərlə əsgər məktubu daşıdıği ailəyə ölüm xəbəri verməyin əzabını yaşayırdılar. O dövrdə poçtalyonlar ən çox arzulanan qonaq idi, amma məktubların arası kəsiləndən sonra poçtalyon arzuedilməyən qonaq olurdu, "qəfil gələr, qara xəbər gətirər" qorxusu olurdu ailələrde. O ailələrin dərdini onlara birgə çəkən bir adam da vardi, yad idi, amma doğma adam idi - poçtalyon.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, həmin illərdə poçtalyonların mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması da dövlətimizin prioritətlərindən biri olub.

Ardı Səh. 11

Ənənəvi poçtun transformasiyası zaman tələb edir ki...

9 oktyabr Umumdünya Poçt Günüdür

卷之三

Əvvəli Səh. 10

Zaman dayanmır. Zaman heç kimé, heç nəyə güzəşt eləmir, əksinə, sürətlə axır, axdiqca texnoloji yeniliklər baş verir, ənənəvi xidmətlərdə transformasiya

məktub daşımadı, yalnız qəzet-jurnal mübadiləsi ilə məşgül olmadı, rəqəmsal bank, ödəniş və logistika mərkəzinə çevrildi. Azərbaycanın milli poçt operatoru Azərpoçt da dövrün tələblərinə ayaq uydurdu, zamanla ayaqlaşdı, ənənəvi poçt sisteminde inqilab etdi deşək, yanılmarıq. İndi Azərpoçt ənənəvi poçt xidmətləri ilə yanaşı, daha çağdaş yollar - rəqəmsal həllər də təqdim edir.

bal kuryer şirketleri ile ayaqlaşma olan dövlət poçt xidmətləri qiymətlərinin də buna görə tənzimləməli olur. Bu iş adət etdiyimiz qiymətlərin bahalaşması, əlcətanlılığın azalması deməkdir. Çünkü, vətəndaş üçün dövlət poçtu qiymətlərin ucuz olması baxımından səfəli idi, amma etiraf etmək lazımdır ki, kuryer şirkətlərində qiymətlər daha yüksəkdir.

Doğrulur, dövlət poçt xidməti həm baxımdan sərfelidir, ən ucqar bölgələrdə belə poçt şöbələrinin olması ham üçün əlçatanlığından xəber verir, amma bəzən sürətli xidmət imkanları zəif olur. Sürət əsrində istehlakçı razı sahla bilmək üçün xidmətlərin də sürətlənməsi əsas şərtlərdəndir. Qlobal kurye şirkətləri öz xidmetinin əsasən şəhərlərdə, biznes sektorunda, o cümlədən nisbətən baha qiyamətlərlə təklif edir, dövlət poçtu isə hər kəs üçün bərabər

Poçt rabitəsi strateji sahədir, dövlətin nezarətində olduğu üçün etibarlılığı təsdiq etmək məqsədi ilə.

yaramı. Internet və mobil telefonların xidməti, geniş yayılması da poçt xidmetindəki transformasiyani labüb etdi. Elektron poçtlar məktubları əvəz etdi, messencerlər teleqramı, sosial şəbəkələr isə bir-birini tanımadan məktublaşan insanları. Tanımadığın bir üvnana məktub yazmaq, cavab gözləmək, beləcə uzaqlarda tanımadığın tanışlar qazanmaq 40-50 il əvvəl nə qədər eylənceli idisə, internetin inkişafı ile meydana gican virtual dostluqlar da bir o qədər maraqlı oldu.

Anıma zamanının telefonlu uygunlaşmış
mağrı bacaran poçt sistemi tarixə gö-
mülümdədi, itib-batmadı. Rəqəmsallaşma
poçt xidmətini də virtual xidmətlər fe-
nomeninə çevirdi. Poçt şöbələri yalnız

Müşterilər öz göndərişlərinin statusunu onlayn yolla izləyə bilirlər, SMS və e-mail vasitəsilə məlumatlandırma xidmətindən istifadə mümkündür, Azərbaycan poçt-un saytından və mobil tətbiqindən onlayn ödəniş xidmətlərinin əlçatanlığı var.

Həmçinin rəqəmsal maliyyə xidmətləri sahəsində post kartı və onlayn

mətiəri sayəsində poçt kartı və onlayn bank xidmətlərindən yararlanmaq mümkündür, vətəndaşlar E-Pul sistemi vasitəsilə sürətli pul köçürmələri edə bilir, Azərpoçt e-commerce platforması vasitəsi ilə həm yerli, həm də xarici onlayn sifarişlərin çatdırılması həyata keçirilir, poçt şöbələrində vətəndaşlar elektron imza xidmətlərini əldə edə bilir.